

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusala Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Sini Kemppinen

Eläinsuojelu ja eläinsuojelurikosten lakimuutos

Opinnäytetyö 2012

Tiivistelmä

Sini Kemppinen

Eläinsuojelu ja eläinsuojelurikosten lakimuutos, 35 sivua, 1 liite

Saimaan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Opinnäytetyö 2012

Ohjaaja: Lehtori Raili Toikka

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä eläinsuojelurikoksia koskevaan lakimuutokseen. Rikoslain muutos astui voimaan maaliskuussa 2011, jolloin lakiin lisättiin muun muassa törkeä eläinsuojelurikos. Opinnäytetyöhön sisältyy olennaisena osana myös eläinsuojelu, jonka myötä on käsitelty eläinsuojelulakia, eläinten kohtelua sekä esitelty eläinsuojeluviranomaisia ja -järjestöjä.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta. Teoriaosuuteen kerättiin tietoa Internetistä, eläinsuojeluun liittyvistä lehdistä, haastatteluista sekä lainsäädännöstä. Haastattelut tehtiin valvontaeläinlääkärille sekä löytöeläinkodin pitäjälle, joilta kyseltiin heidän työnkuvaansa, mielipiteitä eläinsuojelurikosten lakimuutoksesta, sekä mitä muutoksia he haluaisivat lakiin lisättävän tulevaisuudessa.

Haastateltavat ottivat lakimuutoksen hieman eri tavoin vastaan. Löytöeläinkodin pitäjän mielestä laki ei ollut riittävä. Hän ei uskonut lakimuutoksen vaikuttavan eläinsuojelutapauksiin, joita hän työssään kohtaa. Hän puolsi sakkorangaistuksia ja eläintenpitokieltä. Valvontaeläinlääkäri näki lakiuudistuksen hyvänä, sillä laki turvaa selustan hänen omassa työssään. Molempien haastateltavien mielestä eläintenpitokiellon valvominen on hankalaa.

Asiasanat: eläinsuojelu, eläinsuojelurikosten lakimuutos

Abstract

Sini Kemppinen

Animal Welfare and Amendment of Legislation concerning Animal Welfare Offences, 35 pages, 1 appendix

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Corporate and Financial Law

Thesis 2012

Instructor: Lecturer Raili Toikka

The purpose of this thesis was to introduce the amendment of legislation concerning animal welfare offences. This amendment came into force in March 2011, when the gross animal welfare offence, for example, was added to the Criminal Code. The study also presents the Animal Welfare Act, the treatment of animals, and the animal welfare authorities and organizations.

A qualitative research method was used in the thesis. The information was gathered mainly from the Internet, animal care magazines, interviews and legislation. The interviewees were an official control veterinarian and an entrepreneur running an animal shelter. During the interviews they were asked questions relating to their jobs, their opinions about the amendment of legislation concerning animal welfare offences and what changes they would like to be made in the law in the future.

The interviewees perceived the amendment in slightly different ways. The entrepreneur of an animal shelter thought that the legislative reform was not satisfactory enough. She did not believe that it would have any effect on the animal welfare cases which she meets at work. She advocates fines and bans on keeping animals. The official control veterinarian thought that the legislation reform is a good development because the law supports her work. Both interviewees thought that the supervision of a ban on keeping animals is very difficult.

Keywords: animal welfare, amendment of legislation concerning animal welfare offences

Sisältö

Käsitteet ja lyhenteet.....	5
1 Johdanto	6
2 Eläinsuojelu.....	6
2.1 Eläinten pito ja hoito	7
2.2 Eläinten kuljetus	7
2.3 Eläinsuojelu teurastuksessa ja lopetuksessa	8
2.4 Kuolleet eläimet.....	8
3 Eläinsuojelun valvonta	9
3.1 Eläinsuojeluvalvojat.....	10
3.2 SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry	11
3.3 Animalia.....	11
3.4 Yksittäisen ihmisen teot eläinsuojelun hyväksi	12
4 Eläinsuojelurikosten lakimuutos	13
4.1 Törkeä eläinsuojelurikos.....	14
4.2 Lievä eläinsuojelurikos	14
4.3 Eläintenpitokielto	15
4.4 Eläinsuojelurikokseen liittyvä menettämisseuraamus.....	16
4.5 Eläintenpitokieltorekisteri.....	17
5 Eläinten kohtelu	18
5.1 Koe-eläimet	18
5.2 Turkistarhaus.....	20
5.3 Pentutehtailu	20
5.4 Eläinten jalostus	21
5.5 Tuotantoeläimet.....	22
5.6 Eläinten viihdekäyttö.....	22
5.7 Lemmikkieläinten hoitamatta jättäminen.....	23
6 Haastattelut.....	23
6.1 Löytöeläinkodin pitäjä Laura Hölkin haastattelu	23
6.1.1 Työtehtävät ja aikaisempi työkokemus	24
6.1.2 Eläimet ja kustannukset.....	24
6.1.3 Työn palkitsevimmat ja ikävimmät puolet.....	25
6.1.4 Lakimuutos	25
6.1.5 Yksityisen ihmisen vaikuttamiskeinot lemmikkieläinten hyvinvointiin	26
6.2 Valvontaeläinlääkäri Kaarina Leiviskän haastattelu.....	26
6.2.1 Työtehtävät ja aikaisempi työkokemus	26
6.2.2 Kotikäynnit	27
6.2.3 Valvontaeläinlääkärin toiminta-alue	28
6.2.4 Työn palkitsevimmat ja ikävimmät puolet.....	28
6.2.5 Lakimuutos	29
6.2.6 Yksityisen ihmisen vaikuttamiskeinot lemmikkieläinten hyvinvointiin	30
7 Päätelmät.....	31
Lähteet.....	33

Liitteet

Liite 1 Haastattelukysymykset

Käsitteet ja lyhenteet

SEY=	Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
Animalia=	Eläinsuojelujärjestö, jonka tehtävänä on edistää eläinten oikeuksia ja hyvinvointia Suomessa ja kansainvälisesti
Evira=	Elintarviketurvallisuusvirasto
RL=	Rikoslaki
HE=	Hallituksen esitys

1 Johdanto

Eläinsuojelurikoksista joutuu lukemaan uutisotsikoista lähes päivittäin. Löytö-eläinkodit täyttyvät kaltoinkohdelluista eläimistä, ja eläimiä rääkätään tai jätetään heitteille. Mieleen nousee kysymys, kuka haluaa vahingoittaa viattomia luontokappaleita. Eläinsuojelurikoksista saatavat rangaistukset kokivat muutoksen tuulia, kun rikoslaki muuttui maaliskuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2011. Tämä aikaansai muun muassa sen, että eläinten kaltoinkohtelusta on mahdollista tuomita törkeään eläinsuojelurikokseen.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä eläinsuojelurikoksia koskevaan lakimuutokseen. Lakimuutoksen kehitystä, toimeenpanoa ja merkitystä on aikomus kuvailla mahdollisimman tarkasti. Tarkasteluun otetaan myös yleisesti muun muassa eläinsuojelu, eläinsuojelun valvonta ja eläinten kohtelu. Tavoitteena on luoda kattava paketti eläinsuojelusta ja eläinsuojelurikoksista aiheutuvien rangaistusten tilasta tämän päivän Suomessa. Muiden maiden eläinsuojelua ja eläinsuojelurikosten seuraamuksia työssä ei käsitellä.

Tutkimusmenetelmänä käytetään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Teorian lisäksi opinnäytetyö sisältää eläinsuojeluasiantuntijoiden haastattelut. Haastatteluissa paneudutaan eläinsuojeluasiantuntijoiden työhön sekä heidän mielipiteisiinsä Suomen tämänhetkisestä eläinsuojelusta ja eläinsuojelurikosten seuraamuksista. Haastatteluissa tulee myös selville heidän kantansa lakimuutokseen sekä kysymykseen, onko muutos tarpeeksi kattava.

Päällimmäinen syy opinnäytetyön aiheenvalinnalle oli oma mielenkiinto aihetta kohtaan sekä halukkuus yhdistää eläimet omaa suuntautumisvaihtoehtooni, juridiikkaa koskevaan aiheeseen.

2 Eläinsuojelu

Eläinsuojelu määritellään laissa siten, että eläimiä tulee suojella parhaalla mahdollisella tavalla kivulta, kärsimykseltä ja tuskalta (Eläinsuojelulaki 247/1996, 1 §). Eläintenpidossa tulee edistää eläinten terveyden ylläpitämistä sekä ottaa huomioon eläinten käyttäytymis- ja fysiologiset tarpeet (Eläinsuojelulaki

247/1996, 3 §). Nykymuotoisen eläinsuojeluaatteen katsotaan syntyneen Englannissa, missä ensimmäinen eläinsuojelulaki säädettiin. Siellä perustettiin myös ensimmäiset eläinsuojeluyhdistykset 1800-luvun alussa. (Nieminen 2001, 8.)

2.1 Eläinten pito ja hoito

Eläinsuojelulakia sovelletaan kaikkiin eläimiin (Eläinsuojelulaki 247/1996, 2 §). Yhtälailla suojelun kohteena ovat niin isot kuin pienet, luonnonvaraiset sekä tuotanto- ja lemmikkieläimet. Eläinten pitopaikassa täytyy ottaa huomioon riittävä koko, valoisuus, turvallisuus sekä puhtaus. Erityisen tärkeää on se, ettei eläintä saa pitää tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 4 §.)

Lemmikkieläintä hankittaessa täytyy muistaa, että jokaisella on velvollisuus hoitaa ja huolehtia eläimestä koko sen eliniän ajan. Eläimelle täytyy taata turvallinen ja virikkeellinen ympäristö sekä huolehtia sen perustarpeista. Ennalta on hyvä miettiä mahdollinen hoitopaikka esimerkiksi lomamatkan ajaksi. Eläimen on saatava riittävä määrä sille soveltuvaa ravintoa ja juotavaa, sekä sen hyvinvointi ja olosuhteet on tarkistettava päivittäin (Eläinsuojelulaki 247/1996, 5 §). Vaikka eläimen saisi ostettua edullisesti, saattavat sen hoito, tarvikkeet ja mahdolliset eläinlääkärikulut moninkertaistaa hankintahinnan lyhyessäkin ajassa. Eläintä ei missään nimessä tule hankkia hetken mielihoiteesta.

Luonnonvaraisten eläinten ottaminen elätettäväksi on laissa kielletty. Poikkeustapauksen voi kuitenkin muodostaa tilapäinen tutkimustyö. Tilapäisesti annettava sairaanhoito luetaan myös hyväksyttäväksi, kunhan eläin vapautetaan onnistuneen hoidon jälkeen. Eläin on lopetettava, mikäli hoitoa tai vapauttamista ei pystytä järjestämään. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 13 §.)

2.2 Eläinten kuljetus

Eläinten kuljetus on aina järjestettävä niin, ettei siitä aiheudu eläimelle kipua ja kärsimystä. Kuljetuksen aikana eläintä on suojeltava loukkaantumiselta ja sairastumiselta. Huonokuntoista eläintä ei saa kuljettaa lainkaan. Kuljetuksen aikana sairastunut tai loukkaantunut eläin täytyy erottaa muista eläimistä ja sille

tulee antaa mahdollisimman pian ensiapua. (Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006, 5 § - 6 §.)

Eläintenkuljetusvälineelle asetetaan tiettyjä vaatimuksia. Kuljetusvälineen tulee olla riittävän tilava, turvallinen sekä sen tulee estää eläintä pääsemästä karuun. Siinä täytyy olla myös riittävä ilmatila eläimen koko huomioiden. Eläimet tulee voida tarkastaa ja hoitaa kuljetuksen aikana. Kuljetusväline on voitava myös desinfioida ja puhdistaa tarpeen vaatiessa. (Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006, 7 §.)

2.3 Eläinsuojelu teurastuksessa ja lopetuksessa

Teurastuksella tarkoitetaan ihmisravinnoksi tarkoitetun eläimen lopettamista (Evira 2012a). Eläimelle ei saa aiheuttaa turhaa kärsimystä ja kipua säilytettäessä tai käsiteltäessä sitä teurastamossa tai laskettaessa siitä verta. Teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ei sallita ennen kuin eläin on kuollut. Teurastuspaikassa on oltava asianmukainen tila sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten tainnutusta ja verenlaskua varten. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 33 §.)

Eläimen lopetuksella tarkoitetaan prosessia, joka johtaa eläimen kuolemaan. Eläimen voi lopettaa ainoastaan kyseisen toimenpiteen osaava henkilö, ja hänellä tulee olla tarvittava tietotaito. Lopetus tulee tehdä mahdollisimman kivuttomalla ja nopealla tavalla. (Evira 2012a.)

Joskus saattaa tulla eteen tilanne, että ajaa autolla vahingossa eläimen päälle. Loukkaantuneiden eläimien heitteillejätto on vakava ongelma. Tällaisessa tilanteessa tulisi ensimmäiseksi tarkastaa eläimen kunto. Mikäli eläin on lievästi loukkaantunut, se voidaan siirtää esimerkiksi pahvilaatikoon ja viedä hoidettavaksi. Jos eläin kuitenkin on erittäin heikkokuntoinen, sen tappaminen on ainut oikea ratkaisu, jotta se pääsisi kivuistaan. Jollei eläintä pysty itse lopettamaan, paikalle on pian pyydettävä poliisi, kunnaneläinlääkäri, metsästysseuran tai pelastuslaitoksen edustaja. (SEY 2008.)

2.4 Kuolleet eläimet

Eläinsuojelukysymyksiin liittyy valitettavasti myös tilanne, jolloin eläin on kuollut. Yleisenä ohjeena on, ettei lemmikkieläimen hautaaminen saa aiheuttaa vaaraa

ihmisten tai eläinten terveydelle. Useat eläinsuojeluyhdistykset ylläpitävät eläinhautausmaita. Vastuu näistä kuuluu kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. On myös mahdollista, että pieneläinkrematorio tuhkaa eläimen. (Evira 2011a.)

Kuollut luonnonvarainen eläin voidaan joko haudata, viedä kaatopaikalle tai laittaa sekajätekeräyksen mukana toimitettavaksi kaatopaikalle (Evira 2011b). Tuotantoeläimet, kuten hevoset ja porot voi myös haudata. Turkiseläimienkin haudaus on mahdollista kaikkialla muualla paitsi Oulun läänin ja Länsi-Suomen läänin turkiseläintiheillä alueilla. Märehtijöiden sekä sika- ja siipikarjan hävittämisen osalta Suomi on jaettu kahteen alueeseen: keräilyalueeseen ja syrjäiseen alueeseen. Keräilyalueeksi luetaan Etelä-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen, Lounais-Suomen, Itä-Suomen sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alue luokun ottamatta muutamia tiettyjä kuntia. Keräilyalueella raatojen haudaus on kielletty. Poikkeuksena tästä ovat kuitenkin kuolleena syntyneet eläimet, jotka voidaan haudata. Keräilyalueella tuottajien tulee lähettää raadot hyväksyttiin keräilylaitokseen hävitettäväksi. Syrjäisellä alueella eläinten hautaaminen on sallittua. (Evira 2012b.)

3 Eläinsuojelun valvonta

Eläinsuojeluviranomaisten tärkeimpänä tehtävänä on valvoa, että eläimiä kohdellaan eläinsuojelulain mukaan. Tarkastajat tekevät eläinsuojelutarkastuksia, joissa itse eläin, sen pitopaikka, ravinto, hoitovälineet ja kuljetusväline tarkastetaan. Tarkastaja voi antaa lievestä epäkohdista ohjeita ja neuvoja eläimen omistajalle eläimen hyvinvoinnin edistämiseksi. Jos tarkastuksessa ilmenee laiminlyöntejä, omistajalle annetaan kielto jatkaa vastaavaa toimintaa tai määräys olosuhteiden korjaamiseksi määräajassa. Määräajan jälkeen tehdään uusintatarkastus, jossa varmistetaan, että määräyksistä on otettu opiksi. Päätöksen tehostamiseksi aluehallintovirasto voi tapauskohtaisesti antaa uhkasakon. (Evira 2012c.)

Viranomaisilla on oikeus ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin tarkastuskäynneillä. Vakavissa laiminlyöntitapauksissa eläin otetaan yleensä kiireellisesti haltuun. Tuotantoeläimille tarjotaan ensiapuna ruokaa ja juomaa sekä järjestetään

asianmukaista hoitoa. Mikäli hoidon järjestäminen ei ole mahdollista, eläimet voidaan joko myydä, viedä teuraaksi tai lopettaa paikan päällä. (Evira 2012c.)

3.1 Eläinsuojeluvalvojat

Eläinsuojeluvalvontaa hoitavat Suomessa muun muassa kunnan- ja kaupungineläinlääkärit, poliisit ja terveystarkastajat. Lääninhallitukset ovat lisäksi valtuuttaneet vapaaehtoisia eläinsuojeluvalvojia. (SEY 2012a.)

Suomessa on tällä hetkellä noin 120 eläinsuojeluvalvojaa ja -neuvojaa. Eläinsuojeluvalvojilta puuttuvat viranomaisoikeudet, eli he eivät saa antaa eläimiä koskevia määräyksiä. Eläinsuojeluvalvojat saavat antaa ohjeita ja neuvoja eläimen hoidossa ja tarvittaessa viedä tapauksen viranomaisen käsiteltäväksi. (Uotila 2010a, 12.)

SEY eli Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry vastaa eläinsuojeluvalvojien kouluttamisesta. Blomsterin (2010) mukaan vapaaehtoisiksi eläinsuojeluvalvojiksi haluavat henkilöt koulutetaan yhdeksän päivää kestävällä kurssilla, jonka päätteeksi järjestetään loppukoe. Blomster (2010) pitää erityisen tärkeänä, että eläinsuojeluvalvojalla on jo entuudestaan tietoutta eläimistä esimerkiksi työn tai harrastusten kautta. Valvojalla tulisi olla myös vahvat hermot ja hyvät sosiaaliset taidot. Liian herkkä tai helposti tulistuva henkilö ei kyseisessä työssä pärjää. (Uotila 2010a, 12.) Eläinsuojeluvalvojalla täytyisi lisäksi olla tietoutta eläinsuojelulainsäädännöstä (SEY 2012b).

Eläinsuojeluvalvojien tehtäviin kuuluu tehdä valvontakäyntejä saamiensa ilmoitusten perusteella sekä antaa ohjeita eläinten hoitoon liittyen aina tarpeen vaatiessa. Näiden lisäksi eläinsuojeluvalvojan työhön kuuluu osana valistustoiminta esimerkiksi kouluissa ja yleisötilaisuuksissa. Eläinsuojeluvalvojan on myös annettava vuosittain kirjallinen ilmoitus toiminnastaan edellisvuodelta sekä yleisesti noudattaa valvojille annettuja ohjeita. Eläinsuojeluvalvojilla on vastuualueen se maakunta, jossa he asuvat. Liittohallituksella on oikeus tarpeen tullen erottaa valvoja tehtävästään. (SEY 2012b.)

Vapaaehtoiset eläinsuojeluvalvojat toimivat yhteistyössä viranomaisten kanssa. Blomster (2010) huomauttaa, että varsinaisilla viranomaisilla, kuten poliisilla ei

välttämättä ole tarpeeksi kattavaa eläinsuojelulain tuntemusta, minkä vuoksi vapaaehtoisten eläinsuojeluvalvojien työ on korvaamatonta. (Uotila 2010a, 13.)

3.2 SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry

Suomeen perustettiin jo 1800-luvulla eläinsuojeluyhdistyksiä. Eläinsuojeluyhdistyksiä syntyi suurimpiin kaupunkeihin, kuten Helsinkiin, Tampereelle, Poriin ja Turkuun. Uudenmaan eläinsuojeluyhdistys laajeni vuonna 1905 kattamaan koko maan ja sai sen vuoksi nimekseen Suomen Eläinsuojeluyhdistys. Vuonna 2001 uudeksi nimeksi tuli SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry. Yhdistys perustettiin muun muassa vivisektion vastustamiseksi, millä tarkoitetaan eläimen elävältä leikkaamista lääketieteellisessä tutkimuksessa ilman kivunlievitystä. Lisäksi SEY pyrki jo alkuvuosinaan edistämään lemmikkien, kotieläinten sekä luonnonvaraisten eläinten hyvinvointia. (Tudeer 2011, 10.)

Yhdistyksen alkuvuosina lainsäädännössä oli rangaistavaa ainoastaan omaa tai jonkun toisen omistamaa eläintä kohtaan osoitettu julmuus. Luonnonvaraiset eläimet sekä ilman omistajaa olevat eläimet olivat täten lainsuojattomia. Vuonna 1904 eläinten tarkoituksenmukainen rääkkääminen saatiin koskemaan kaikkia eläimiä, riippumatta siitä, oliko niillä omistajaa vai ei. Vuonna 1971 eläinsuojelulakiin määriteltiin jo, kenelle eläinsuojelulain valvonta kuuluu. Tästä eteenpäin SEY on ollut mukana vaikuttamassa eläinsuojelulakien ja -asetusten muutostarpeisiin. (Tudeer 2011, 10 - 11.)

SEY:lle hyväksyttiin 1920-luvulla ensimmäiset vapaaehtoiset eläinsuojeluvalvojat. Vuonna 1949 aktiivisia valvojia oli 40 ja 1960-luvulla jo sata. (Tudeer 2011, 11.) Nykyäänkin SEY:n eläinsuojeluvalvojien määrä on pysytellyt sadan valvojan tuntumassa. Valvojien lisäksi SEY toteuttaa eläinsuojelutyötä 40 paikallisyhdistyksen avulla. (SEY 2012c.)

3.3 Animalia

Vuonna 1961 perustettu Eläinsuojeluliitto Animalia ry on Suomen johtava eläinsuojelujärjestö. Animalia keskittyi alun alkaen koe-eläinkysymykseen, mutta sittemmin se on ottanut tarkasteluun myös turkistarhauksen ja maataloustuotannossa käytettävät eläimet. (Animalia 2012a.)

Animalia luetaan asiantuntijajärjestöksi, joka toimii kampanjoimalla, tiedottamalla sekä vaikuttamalla lainsäädäntöön. Se korostaa, että eläinten hyvinvointi ja oikeudet tulisi huomioida paremmin lainsäädännössä. Ainoastaan laillisin keinoin toimiva Animalia on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton järjestö, joka toimii lahjoitusten ja jäsenmaksujen varassa. (Animalia 2012b.)

3.4 Yksittäisen ihmisen teot eläinsuojelun hyväksi

Vaikka eläinsuojeluvalvonta kuuluu pääsääntöisesti viranomaisille, on eläinsuojelu kuitenkin jokaisen ihmisen vastuulla (SEY 2012d). Eläinsuojelutekoja on monenlaisia. Omien lemmikkien hyvä ja vastuullinen huolenpito on ensisijaisen tärkeää. Olipa kyseessä pieni häkkieläin tai iso koira, vastuu tulee kantaa molemmista yhtälailla.

Eläinsuojelu on mahdollista ottaa huomioon esimerkiksi ostoksilla oltaessa. Eläinkokeeton kosmetiikka sekä luomukananmunien ja kotimaisen lihan käyttäminen ruoan valmistuksessa ovat ensiaskeleita eläinsuojelun huomioimiseen ostokäyttäytymisessä. (SEY 2012e.)

Lemmikkien omistamisessa kannattaa kiinnittää huomiota, minkälaisissa oloissa eläimet joutuvat aikaansa viettämään. Häkkieläinten olosuhteita pystyy parantamaan hankkimalla isomman häkin, lisäämällä puuhastelumahdollisuuksia sekä tarjoamalla monipuolisempaa ruokaa. Häkkieläinkin kaipaa reilusti jaloittelutilaa, joten olisi hyvä antaa eläimen juoksennella vapaana useita tunteja päivässä. (SEY 2012e.)

Koiran omistajan tulisi olla tietoinen, että koira haluaa viettää mahdollisimman paljon aikaa omistajansa kanssa. Koira nauttii aktiviteeteistä, kuten temppujen opettelusta. Jokaisen koiran omistajan velvollisuutena on ulkoiluttaa koira useasti päivässä. Mikäli lähiympäristössä havaitsee esimerkiksi koiran, joka joutuu olemaan pitkiä aikoja lyhyessä ketjussa pihalla, täytyy ottaa eläinsuojeluviranomaiseen yhteyttä. (SEY 2012e.) Eläinsuojelutekoja ovat siis myös tilanteet, joissa puuttuu toisten ihmisten eläinten hoitoon, mikäli se ei täytä eläinsuojelun tunnuspiirteitä.

Kissan omistajan yksi vastuullisimmista tehtävistä hoidon ohella on kissan leikkauttaminen. Kodittomat ja hylätyt kissat ovat suuri eläinsuojeluongelma monilla paikkakunnilla. Kissoja olisi hyvä pitää taluttimessa, sillä vapaana kulkeva kissa on alttiimpi vaaroille. Vapaana kulkeviin kissoihin suhtaudutaan nykyään varsin kielteisesti. (SEY 2012e.)

Pienilläkin teoilla on suuri merkitys. Eläinten ystävä ei heitä koskaan roskia maahan tai riko pulloja. Rikkoutunut lasi tekee suurta vahinkoa eläinten jaloille. Juomatölkkien muovipidikkeet olisi hyvä leikata rikki ennen roskeen heittämistä. Lintujen talviruokinta on tärkeää, kunhan muistaa huolehtia siitä koko talven ajan. Kirjoista ja asiantuntevilta harrastajilta saa lisätietoa, miten eläinten hyvinvointiin pystyy parhaiten vaikuttamaan taatakseen niille mahdollisimman hyvän ja pitkän elämän. (SEY 2012e.)

4 Eläinsuojelurikosten lakimuutos

Rikoslain mukaan eläinsuojelurikos on kyseessä silloin, kun ihminen pahoinpittelee, rasittaa liiallisesti, jättää vaille ravintoa tai tarpeellista hoitoa taikka kohtelee eläinsuojelulain tai eläinten kuljetuksesta annetun lain vastaisesti eläintä julmalla ja kipua aiheuttavalla tavalla (RL 39/1889, 17:14 §). Rikoslaki koki eläinsuojelurikosten rangaistusten osalta muutoksia vuonna 2011, jolloin lakiin lisättiin törkeä eläinsuojelurikos, sekä lievä eläinsuojelurikos, eläintenpitokielto ja menettämisseuraamus muuttuivat (HE 97/2010). Lisäksi voimaan tuli laki eläintenpitokieltorekisteristä (21/2011).

Eläinsuojelurikoksista tuomiota sai vuonna 2008 yhteensä 86 henkilöä. Sakkoja sai 75 henkilöä, 7:lle koitui ehdollista vankeutta, 1:lle ehdoton vankeusrangaistus sekä 3 henkilöä sai ehdollista vankeutta oheissakon kera. Lievästä eläinsuojelurikoksesta tuomittiin samana vuonna 20 henkilöä, joille aiheutui maksettavaksi sakkorangaistukset. Eläinsuojelurikkomuksesta tuomittiin 92 henkilöä. Yleensä suurin osa eläinsuojelurikoksiin syyllistyneistä tuomitaan sakkoon. Ehdollisen vankeusrangaistuksen saa vuosittain kymmenisen ihmistä, ja kestoltaan ne ovat yleensä muutaman kuukauden pituisia. Harvemmin tapausten käsittely kuitenkin johtaa käräjäoikeuteen asti. (HE 97/2010.)

4.1 Törkeä eläinsuojelurikos

Harkittaessa törkeän eläinsuojelurikoksen säätämistä keskeisenä ajatuksena oli löytää perusteet, joiden mukaan teko olisi luettava nykyistä perustekomuotoa moitittavammaksi. Perustekomuodolla tarkoitetaan eläimen julmaa kohtelua taikka tarpeettoman kivun, kärsimyksen tai tuskan aiheuttamista. Erityisen julma kohtelu voidaan myös määritellä omaksi käsitteekseen. Tällaista kohtelua voi olla esimerkiksi tuotantoeläimen lopettaminen lainvastaisella menetelmällä, jolla aiheutetaan eläimelle pitkittynyttä kärsimystä. Tämänkaltaisten tilanteiden vuoksi oikeuskäytäntöä oli tarkoituksenmukaista ohjata säätämään ankarampia rangaistuksia. (HE 97/2010.)

Suunnitellusta törkeästä eläinsuojelurikoksesta aiheutuvaa rangaistusta kritisoitiin muun muassa siitä syystä, että jo olemassa oleva rangaistusasteikko mahdollisti tuomitsemisen ankarampiin rangaistuksiin. Törkeiksi lueteltavien tekojen rankaisemisessa ei myöskään olisi tarpeeksi ennaltaehkäisevää vaikutusta varsinkaan, jos riski kiinnijäämisestä on vähäinen. Lakiuudistusta kuitenkin puolsi ajatus siitä, että tarvetta löytyi törkeiden tekotapojen selvempään eriyttämiseen lainsäädännössä. Tämän vuoksi se olisi keino ohjata oikeuskäytäntöä arvioimaan ankarampia tekoja nykyistä moitittavimmiksi sekä antamaan teoista oikeasuhteinen rangaistus tekijälle. (HE 97/2010.)

Maaliskuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2011 rikoslaki sai täydennystä törkeästä eläinsuojelurikoksesta. Teko luetaan törkeäksi, jos se tehdään erityisen julmaa tai raakaa tapaa käyttämällä, kohteena on erittäin suuri määrä eläimiä tai teolla tavoitellaan merkittävää taloudellista hyötyä. Rangaistuksena on vähintään neljä kuukautta tai enintään neljä vuotta vankeutta. (RL 39/1889, 17:14 a §.) Törkeästä eläinsuojelurikoksesta on mahdollista tuomita ehdolliseen vankeuteen, mikäli tuomittava vankeusrangaistus olisi enintään kaksi vuotta (HE 97/2010).

4.2 Lievä eläinsuojelurikos

Lievää eläinsuojelurikosta täydennettiin lakiuudistuksen myötä. Rikoslain 17 luvun 15 pykälään sisällytettiin eläimelle aiheutetun kärsimyksen laadun täsmentäminen. Rangaistaessa lievästä eläinsuojelurikoksesta, kärsimyksen, tus-

kan tai kivun tulee olla vähäistä, sekä säännös edellyttää edelleen vähäisyyden kokonaisarviointia. Lievästä eläinsuojelurikoksesta tekijälle koituu sakkorangaistus. (HE 97/2010.)

4.3 Eläintenpitokielto

Eläintenpitokieltoon esitettiin hallituksen esityksessä lisättäväksi muutoksia. Ennen lakiuudistusta eläintenpitokieltoon määrätty henkilö sai omistaa eläimiä, mikäli hän ei pidä niitä eikä ole vastuussa niiden hyvinvoinnista. Lakiin ehdotettiin lisättäväksi kohta, jossa tuomioistuimella olisi oikeus erityisten syiden perusteella määrätä, että tuomittu on oikeutettu omistamaan kokonaan tai osaksi eläimiä, jotka eivät ole rikoksen kohteena. Uusien eläimien omistuksen hankkimista kiellon aikana tuomioistuin ei voisi sallia. (HE 97/2010.)

Eläintenpitokiellon pituudesta ei ole aikaisemmin laissa määritelty mitään ajanjaksoa. Alle vuoden kestoiset eläintenpitokiellot ovat tehottomia ja täytäntöönpanoa ajatellen ongelmallisia. Esityksessä ehdotettiin eläintenpitokiellon vähimmäiskestoksi yhtä vuotta. Törkeästä eläintensuojelurikoksesta tuomittu tulisi myös esityksen mukaan automaattisesti määrätä eläintenpitokieltoon. Painavista syistä kielto olisi kuitenkin mahdollista jättää määräämättä. (HE 97/2010.)

Pysyvä eläintenpitokielto tuli ennen lakiuudistusta kysymykseen rikoksen vakavuudesta riippumatta eli esimerkiksi sakkorangaistuksen saaneelle eläinsuojelurikkomuksen tekijälle. Kiellon ankaruus huomioon ottaen kiellon tuomitsemisen mahdollisuus tulisi rajata koskemaan vain vakavimpia eläinsuojelurikoksia. Poikkeuksen tähän tekee kuitenkin henkilön terveydentila ja korkeaan ikään liittyvä vanhuudenheikkous, joiden vuoksi pysyvä kielto eläintenpitoon tulisi voimaan. (HE 97/2010.)

Rikoslain 17 luvun 23 pykälä koki uudistuksen maaliskuussa 2011, jolloin eläintenpitokielto sai täsmennystä. Törkeästä eläinsuojelurikoksesta tuomittu henkilö tuomittiin automaattisesti myös eläintenpitokieltoon. Eläintenpitokiellon voi välttää tuomioistuimen päätöksellä, mikäli tähän on painavia syitä. Lisäksi eläintenpitokieltoon voidaan määrätä eläinsuojelurikoksen tai lievän eläinsuojelurikoksen tehnyt henkilö, sekä henkilö, joka tuomitaan eläinsuojelurikkomuksesta tai

eläinten kuljetuksesta annetun lain myötä kykenemättömäksi pitämään huolta eläimistä. (RL 39/1889, 17:23 §.)

Eläintenpitokielto määrätään aina syyttäjän vaatimuksesta. Henkilöllä, joka on määrätty eläintenpitokieltoon, ei ole oikeutta omistaa, hoitaa eikä muutoin vastata eläinten hyvinvoinnista. Kielto voidaan osoittaa koskemaan tiettyjä eläinlajeja tai eläimiä yleisesti. Tuomitulla voi olla mahdollisuus tuomioistuimen luvalla omistaa kokonaan tai osaksi eläimiä, jotka eivät ole rikoksen kohteena. (RL 39/1889, 17:23 §.)

Kestoltaan eläintenpitokielto voidaan määrätä vuoden pituiseksi määräajaksi tai pysyväksi. Pysyvä eläintenpitokielto tulee kysymykseen, mikäli henkilö on syylistynyt törkeään eläinsuojelurikokseen, henkilölle on jo aiemmin tuomittu eläintenpitokielto määräajaksi tai henkilön terveydentila on niin heikko, ettei hän sen vuoksi ole kykenevä huolehtimaan eläimistä. (RL 39/1889, 17:23 §.)

4.4 Eläinsuojelurikokseen liittyvä menettämisseuraamus

Hallituksen esityksessä ehdotettiin eläimiin liittyvän menettämisseuraamuksen määräämistä syyttäjän vaatimuksesta, koska se helpottaisi kohteeksi tulevien eläinten nykyistä tarkempaa yksilöintiä. Tämä tekisi menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon helpommaksi. Eläintenpitokiellossa tarkoitetut eläimet tulisi ehdotuksen mukaan tuomita valtiolle. Tämä poikkeaisi jo olemassa olevasta pykälästä siten, että menettämisseuraamuksen kohteena olisivat myös kieltoon määrätyn omistamat eläimet, sillä kielto lisättäisiin koskemaan eläinten omistamista. (HE 97/2010.)

Eläimeen kohdistuva menettämisseuraamus tuomitaan riippumatta siitä, kuka eläimet omistaa. Ulkopuolinen henkilö on kuitenkin oikeutettu noutamaan eläimensä ennen menettämisseuraamuksen astumista voimaan. Esityksessä otettiin myös esille mahdollisuus siihen, että tuomittu henkilö voisi myydä eläimensä ennen menettämisseuraamuksen toimeenpanoa. Voimassa olevassa laissa tämä koski vain niitä eläimiä, jotka eivät olleet joutuneet rikoksen kohteeksi. (HE 97/2010.)

Esityksessä otettiin esille myös määräaika, jonka aikana eläimet täytyisi luovuttaa tai ulkopuolisen omistajan tulisi ne noutaa. Menettämisseuraamus raukeaisi, mikäli eläimet noudettaisiin tai luovutettaisiin tuomion mukaisesti. (HE 97/2010.)

Maaliskuussa vuonna 2011 menettämisseuraamusta koskeva lakipykälä koki muutoksia. Eläimet, jotka on tarkoitettu eläintenpitokieltoon, on tuomittava syyttäjän vaatimuksesta menetetyiksi valtiolle. Tämä tulee kysymykseen riippumatta siitä, kenen omistuksessa eläimet ovat. Tuomittu henkilö voi itse myydä tai luovuttaa eläimet. Mikäli kyseessä ovat toisen henkilön omistuksessa olevat eläimet, voi tämä kyseinen henkilö noutaa tietyssä määräajassa eläimet korvauksetta itselleen. Määräajan jälkeen menettämisseuraamus raukeaa. Tuomio voidaan laittaa käytäntöön muutoksenhausta huolimatta. (RL 39/1889, 17:23 a §.)

4.5 Eläintenpitokieltorekisteri

Eläintenpitokieltorekisteri otettiin mukaan esitykseen, jossa puitiin lakiuudistusta eläimiin liittyvissä rikostapauksissa. Eläintenpitokieltorekisterin perustaminen ja tietojen antaminen viranomaisille oli perusteltua, jotta olisi mahdollista valvoa paremmin eläinten hyvinvointiin liittyvien ehtojen noudattamista sekä tehostaa eläinsuojeluvalvontaa. (HE 97/2010.)

Eläintenpitokieltorekisterissä tulee olemaan arkaluonteisia tietoja, sillä se on rikoksen johdosta määrättävä seuraamus. Tämän vuoksi eläintenpitokieltorekisteri ei ole julkinen rekisteri. Esityksessä ehdotettiin perustettavaksi eläintenpitokieltorekisteriä varten oma laki, jossa säädettäisiin itse rekisteristä, sen käyttötarkoituksesta, tietosisällöstä, ylläpitäjästä, tietojen luovuttamisesta sekä tietojen poistamisesta rekisteristä. (HE 97/2010.)

Esityksessä ehdotettiin oikeusrekisterikeskukselle oikeutta ylläpitää eläintenpitokieltorekisteriä. Se toimisi rekisterien ja tietojärjestelmien rekisterinpitäjänä sekä se välittäisi tietoa muille viranomaisille. Tietoja saisi luovuttaa eläinsuojeluvalvonnasta vastaavien viranomaisten käyttöön sekä tuomioistuimille ja syyttäjille. Maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitoa varten tietojen luovutus tulee myös kysymykseen, mikäli eläintenpitokielto voidaan tai täytyy ottaa käyttöön laissa määrättyissä tapauksissa. (HE 97/2010.)

Laki eläintenpitokieltorekisteristä astui voimaan kesäkuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2011. Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämän eläintenpitokieltorekisterin tarkoituksena on eläintenpitokiellon noudattamisen valvonta. (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011, 1 §.) Rekisteriin sisällytetään eläintenpitokieltoon tuomitun henkilön nimi, yhteystiedot, henkilötunnus sekä tiedot tuomioistuimesta, joka on antanut kiellon. Lisäksi rekisteriin merkitään päätöksen alkamisajankohta, kesto sekä muut päätökseen liittyvät yksilöintitiedot. (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011, 3 §.)

Lain mukaan tietoja saa luovuttaa muun muassa eläintenpitokiellon noudattamisen valvonnasta vastaaville viranomaisille, poliisille, rajavartiolaitokselle, tullille sekä yleiselle tuomioistuimelle. Eläintenpitokieltorekisteristä on mahdollista antaa ote, mikäli sen saaminen on perusteltua eläinsuojelun toteuttamisen kannalta. Otteeseen on merkitty tiedot siitä, ettei henkilöllä ole voimassa olevaa eläintenpitokieltoa. (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011, 4 § - 5 §.)

Kun eläintenpitokielto päättyy tai muutoksenhaun vuoksi päätös eläintenpitokiellosta on kumottu, tiedot tulee poistaa rekisteristä. Tiedot talletetaan oikeusrekisterikeskuksen pitämään arkistohakemistoon. Arkistohakemistosta tiedot täytyy poistaa viimeistään viiden vuoden kuluttua kiellon päättymisen jälkeen. (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011, 6 § - 7 §.)

5 Eläinten kohtelu

Vaikka eläinsuojelulain tarkoituksena on turvata ja suojella eläimiä julmalta kohtelulta, ristiriitaisuutta herättää eläinten käyttö esimerkiksi koe-eläiminä erilaisissa tuotantolaitoksissa. Yleisesti eläinten kohtelusta määrätään laissa siten, että eläimen liika rasittaminen sekä sitominen kärsimystä aiheuttavalla tavalla on kielletty. Eläimelle on taattava tarpeellinen lepo sekä sen täytyy saada liikkua. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 6 §.)

5.1 Koe-eläimet

Koe-eläimillä tarkoitetaan selkärangaisia eläimiä, jotka myydään tai hankitaan koe-eläintoimintaa varten ja joita käytetään eläinkokeeseen. Koe-eläimillä teh-

dään kokeita, testejä tai tutkimuksia, joista eläimelle voi aiheutua kipua, tuskaa tai pysyvää haittaa. Terminaalisessa anestesiassa suoritettut koetoimenpiteet sekä toimet, joiden tarkoituksena on koe-eläimen syntyminen olosuhteisiin, jotka voivat aiheuttaa sille kipua ja tuskaa, luetaan eläinkokeiksi. (Laki koe-eläintoiminnasta 62/2006, 4 §.) Eläimiä käyttävät kokeissaan muun muassa lääketehaat, yliopistot sekä valtion laitokset. Yleisimpinä koe-eläiminä käytetään rottia, hiiriä ja kaloja, mutta kokeissa saatetaan käyttää myös kaneja, marsuja, kissoja, koiria sekä tuotantoeläimiä. (Animalia 2012c.)

Uutta koe-eläindirektiiviä alettiin suunnitella vuonna 2000. EU-parlamentti hyväksyi uudistuksen vuoden 2010 syksyllä. Vanha direktiivi oli peräisin vuodelta 1986. Direktiiviin lisättiin vähimmäisehdot koe-eläinten hoidolle sekä tiloille, joilla koe-eläimiä pidetään. Eläinkokeet muuttuivat myös luvanvaraisiksi sekä arvioinnin alaisiksi jäsenmaissa. Jokaisesta koe-eläinhankkeesta täytyi tehdä julkinen yhteenveto. Tarkastukset koe-eläintarhoilla määrättiin pakollisiksi. (Uotila 2011, 14 - 15.) Direktiivin ei kuitenkaan voida sanoa täyttäneen tarkoitustaan, sillä eläimiä käytetään yhä vakavaa kärsimystä aiheuttavissa testeissä ja niiden olot laboratorioissa ovat huonot. Direktiivi kattaa vain osan eläimistä, jotka ovat tutkimuskäytössä. Lisäksi se sallii eläimien käytön päällekkäiskokeissa, mikä tarkoittaa, että useampi taho voi tehdä kokeita monta kertaa. (Animalia 2012d.)

Vuonna 2003 EU:ssa hyväksyttiin uudistettu kosmetiikkadirektiivi. Direktiivin mukaan on tarkoitus kieltää koe-eläimien käyttö kosmetiikkateollisuudessa sekä eläinkokein testattujen kosmetiikkatuotteiden myynti EU:n alueella asteittain. Vuonna 2004 astui voimaan kiello, jonka mukaan lopputuotteiden testaus eläinkokein ei ole enää sallittua. Vuodesta 2009 lähtien kiellettiin EU:n sisällä kosmetiikan ainesosien testaus eläinkokeiden avulla. Vuonna 2013 on astumassa voimaan kiello, jonka tarkoituksena on estää ihmisiä myymästä EU:n alueella kosmetiikkatuotteita, jotka on testattu eläinkokein kiellon voimaantulon jälkeen. Kiello ei kuitenkaan poista eläinkokeiden ja kosmetiikkateollisuuden yhteyksiä kokonaan, sillä kosmetiikkateollisuus hankkii ainesosia, jotka on lääketarkoitusta varten testattu eläinkokeilla. (Uotila 2011, 15.)

Vuonna 2008 Suomessa noin viidesosa koe-eläimistä käytettiin hammas-, ihmis- tai eläinlääketieteen tutkimuksissa. Suuri osa eläinkokeista tähtää sairauk-

sien tutkimiseen, jolloin lääketieteellisten eläinkokeiden osuus nousee Suomessa jopa 37 prosenttiin. (Uotila 2010b, 15.) Vuonna 2011 Suomessa käytettiin eläinkokeisiin 136 043 eläintä. Määrä oli 15 000 enemmän edeltävään vuoteen verrattuna. (Animalia 2012c.)

5.2 Turkistarhaus

Turkiseläimellä tarkoitetaan eläintä, joka tarhataan turkisten tuottamista varten. Yleisimpiä turkiseläimiä ovat minkit, ketut, supikoirat sekä hillerit. Turkiseläinten pitoa ja hoitoa säätelee muiden eläinten tapaan eläinsuojelulaki ja -asetus, eläinkuljetuslaki sekä eläinkuljetusasetus. Valtioneuvoston asetuksessa on määriteltä vaatimukset pitopaikan häkeille, varusteille ja laitteille sekä turkiseläinten hoidolle, käsittelylle ja kohtelulle. (Evira 2012d.)

Vuosittain Suomessa kasvatettujen turkiseläinten määrä hipoo neljää miljoonaa. Ala työllistää Suomessa noin 6000 - 7000 ihmistä. Välillisesti luku saattaa olla jopa 10 000. Toistaiseksi turkistarhaus on Suomessa laillista. Kiellettyä turkistarhaus on kokonaan tai osittain muun muassa Ruotsissa, Italiassa, Britanniasa, Saksassa ja Tanskassa. (Animalia 2012e.) Animalia, Luonto-Liitto, Oikeutta eläimille -yhdistys sekä SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry ovat keränneet Turkistarhaton Suomi -kansanaloitekampanjaan peräti 55 000 allekirjoittajaa lokakuuhun 2012 mennessä. Tämä aikaansaa sen, että turkisaloite tulee olemaan ensimmäinen eduskuntakäsittelyyn otettava kansalaisaloite Suomessa. (Animalia 2012f.)

5.3 Pentutehtailu

Pentutehtailulla tarkoitetaan koiranpentujen kasvattamista halvalla sekä piittaamatta koirien hyvinvoinnista. Pennun ostajalle koituu eläinlääkärikäynneistä usein moninkertaiset kulut verrattuna ostohetkellä eläimestä maksettuun alhaiseen hintaan. Koirien olot pentutehtaalla ovat huonot. Koirat joutuvat yleensä olemaan pienissä häkeissä vailla virikkeitä ja liikuntaa. (SEY 2012f.) Usein pennut on vieroitettu emostaan liian aikaisin. Kasvattajat eivät välttämättä ole myöskään huolehtineet pakollisista rokotuksista ja matokuureista. Koirien ravitseminen on pentutehtaissa usein vähäistä ja laadultaan huonoa. Pennut saatta-

vat kärsiä perinnöllisistä sairauksista, mikäli kasvattajat ovat parittaneet lähisukua olevia koiria. (Animalia 2011.)

Pentutehtailua tavataan myös Suomessa. Suomeen tuodaan usein pentuja hämäristä oloista ulkomailta, kuten Virosta, Valko-Venäjältä ja Puolasta. Laittoman maahantuonnin vuoksi viranomaisilla on oikeus lopettaa eläin tai vaihtoehtoisesti palauttaa se maahan, josta se on lähtöisin. Pentutehtailu jatkuu niin kauan kuin ostajia on tarpeeksi. Pentutehtailun kohteeksi voivat koitua niin koirat kuin kissatkin. (Animalia 2011.)

Ostajan tulee ottaa selvää pentujen kasvatusoloista. Pentujen emo sekä sisarukset täytyy saada nähdä sekä pentuja on käytävä katsomassa myyvän henkilön luona. Rekisteröimättömän pennun oston yhteydessä tulee olla erityisen tarkkana, ja kasvattajalta tulee vaatia perustelut rekisteröimättä jättämiseen. Pennun on oltava luovutettaessa vähintään seitsemän viikkoa vanha. Säälistä pentua ei myöskään tule ostaa. Eläinsuojeluvalvojan, valvontaeläinlääkäriin tai kaupungin- tai kunnaneläinlääkäriin tulee olla pian yhteydessä, mikäli havaitsee epämääräisissä oloissa pentuja kasvattavan myyjän tai epäilee pentujen salakuljetusta. (Animalia 2011.)

5.4 Eläinten jalostus

Eläimiä jalostetaan, jotta tiettyjä ominaisuuksia saataisi periytymään jälkeläisille (Maa- ja metsätalousministeriö 2005). Jalostuksessa on tärkeää ottaa huomioon eläinten terveydelliset sekä eläinsuojelulliset asiat. Eläimelle kärsimystä tai haittaa aiheuttavien menetelmien käyttäminen jalostuksessa ei ole sallittua. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 8 §.)

Eläinten jalostus tapahtuu yleisesti niin, että haluttuja ominaisuuksia sisältäviä yksilöitä on valikoitu lisääntymään. Valintaa on jatkettu niin kauan jälkipolvissa, jotta halutut ominaisuudet ovat vakiintuneet. (Maa- ja metsätalousministeriö 2005.)

Eläimet joutuvat kantamaan jalostuksen seuraukset. Esimerkiksi koirien rotumääritelmien seuraaminen on johtanut siihen, että rodulle ominaisia piirteitä pidetään eläinsuojelullisesti kyseenalaisina. Lyhyet kuonot aikaansaavat hengi-

tysvaikeuksia, lyhyet jalat johtavat selkäsairauksiin sekä suuret ja painavat korvat ajavat helposti krooniseen korvatulehduskierteeseen. Rodunjalostus on aiheuttanut rotujen geneettisen perimän voimakasta kaventumista. Tämä altistaa useille perinnöllisille sairauksille, kuten esimerkiksi allergioille. Nykyään myös rotujen keskimääräinen elinikä on madaltunut. Jalostuksessa liika painottaminen ulkonäköön on omiaan jättämään luonteen toissijaiseksi. (Uotila 2010c, 14 - 16.)

5.5 Tuotantoeläimet

Tuotantoeläimiksi luetaan eläimet, joita pidetään tai kasvatetaan elintarvikkeiden, nahan, villan tai turkisten tuottamiseksi. Tuotantoeläimiä ovat esimerkiksi siat, naudat, turkiseläimet, vuohet, peurat, kanat, hevoset sekä kalkkunat. (Evira 2012e.)

Kotieläintuotanto on nykyään yhä teollisempaa. Maatiloilla on eläimiä huomattavasti enemmän kuin ennen. Eläinten hyvinvointi vaarantuu väistämättä suurtuotannossa. Tuotantoeläinten tarpeet ovat kuitenkin pääpiirteittäin täysin samat kuin niiden kantamuodoillakin, ja niiden tulisi saada toteuttaa lajille tyypillisiä tapoja. Usein eläimiä pidetään tiloissa, joissa luontainen käyttäytyminen ei ole mahdollista. Tuotantoympäristö aiheuttaa eläimille sairauksia, vammoja ja terveysongelmia sekä ahtaat tilat aiheuttavat häiriökäyttäytymistä. Luonnollinen lisääntyminen tuotantoympäristössä on harvemmin mahdollista, sillä tavoitteena on nopea ja tehokas tuotanto. (Animalia 2012g.)

5.6 Eläinten viihdekäyttö

Eläinten viihdekäytöllä tarkoitetaan esimerkiksi eläinten käyttämistä esillä sirkuksessa tai eläintarhoissa (Animalia 2012h). Eläintarha määritellään laissa laitokseksi, jossa on esillä yleensä luonnonvaraisia eläimiä. Pysyvällä eläinnäyttelyllä tarkoitetaan sen sijaan laitosta, joissa on esillä muita kuin luonnonvaraisia eläimiä tai luonnonvaraisten eläinten määrä on vähäinen. Aluehallintovirasto myöntää luvan eläinten näytteillä pitämiseen edellä mainituissa laitoksissa. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 20 §.) Aluehallintovirasto myöntää luvan myös eläinten esillä pitämiseen kiertävissä eläinnäyttelyissä (Eläinsuojelulaki 247/1996, 20 a §).

Suomessa on peräti 70 eläintarhaa, eläinpuistoa tai kotieläinpihaa, joissa eläimiä on esillä. Yleisenä käsityksenä on, että eläintarhat lisääntyvät uhanalaisia eläimiä ja tällä tavalla edistävät luonnon monimuotoisuutta. Eläinten olot on pyritty pitämään mahdollisimman luonnonmukaisia, jotta niiden luontainen käyttäytyminen säilyisi. Todellisuudessa tämä ei kuitenkaan toteudu. Eläintarhoissa eläimillä on vain vähäiset tilat liikkumiseen ja eläimet kärsivät usein tekemisen puutteesta. (Oikeutta eläimille 2012a.)

5.7 Lemmikkieläinten hoitamatta jättäminen

Lemmikkieläimien omistaminen on yleistä nykyisin. Ihanteellista on tilanne, jossa ihminen sekä eläin hyötyvät yhteiselosta, ja eläinten tarpeet otetaan hyvin huomioon. (Oikeutta eläimille 2012b.) Suurena epäkohtana on kuitenkin lemmikin hoitamatta jättäminen. Esimerkkinä tästä voidaan pitää kesäkissoja. Kissaa ruokitaan ja hoidetaan kesämökkikaudella, ja talven tullen se jätetään mökille vaille huolenpitoa ja ravintoa. Mikäli lemmikille ei pysty tarjoamaan pysyvää kotia, sitä ei tule ottaa ollenkaan. Lemmikin hylkääminen ja hoidotta jättäminen on lailla kielletty rangaistava teko. (SEY 2012g.)

6 Haastattelut

Opinnäytetyöaihepiiriin liittyvät haastattelut oli tarkoitus tehdä eläinsuojelutyön parissa työskenteleville henkilöille. Tavoitteena oli saada selville, minkälaista työtä haastateltavat tekevät eläinten parissa, mitä mieltä he ovat lakimuutoksesta, mitä parannuksia lakimuutokseen tulisi lisätä sekä miten heidän mielestään ihmiset pystyisivät vaikuttamaan eläinten hyvinvointiin. Haastateltaville esitettiin lähtökohtaisesti samat kysymykset, mutta haastattelutilanteissa syntyi myös täydentäviä lisäkysymyksiä. Molemmat haastattelut nauhoitettiin, minkä jälkeen ne litteroitiin ja analysoitiin.

6.1 Löytöeläinkodin pitäjä Laura Hölkin haastattelu

Laura Hölkki toimii yrittäjänä Nuijamaalla sijaitsevassa Tassutarha-löytöeläinkodissa. Haastattelu pidettiin Tassutarhalla, jossa pääsin samalla tutustumaan tarhan ympäristöön ja eläimiin.

6.1.1 Työtehtävät ja aikaisempi työkokemus

Työtehtävistä kysyttäessä Hölkki kertoi, että Tassutarhan piiriin kuuluvat tietyt sopimuskunnat, joiden alueelta tulevat löytöeläimet haetaan tai noudetaan tarpeen vaatiessa tarhalle, tai löytäjä itse tuo eläimet paikanpäälle. Eläimiä säilytetään Tassutarhalla 15 vuorokautta, minkä jälkeen eläimille, joita omistajat eivät ole noutaneet, etsitään uusi koti. Hoitajien työhön Tassutarhalla eivät varsinaisesti kuulu eläinsuojelulliset asiat, vaikkakin tapauksia näkee paljon. Koulutuksesta kysyttäessä Hölkki kertoi käyneensä hevostenhoitajakoulua.

No, mä oon siis hevostenhoitaja kouluu käynny, mut tää on sit tullu vähä vahingossa tää löytöeläin tai niinku tää pieneläinhomma sitte tähä omaan elämään.

Aikaisempaa kokemusta eläinten parissa työskentelystä Hölkkille on kertynyt muun muassa hevostalleilta. Hän on myös tehnyt vapaaehtoistyötä Eläinkoti Pesässä sekä suorittanut samassa yrityksessä työkokeilun. Tassutarhalle hän päätyi marraskuussa vuonna 2009, kun tarhan entinen pitäjä sairastui. Hölkki oli juuri lopettanut työkokeilunsa Eläinkoti Pesässä, jonka jälkeen eläinsuojeluyhdistyksen kautta hänelle avautui tilaisuus mennä lomittamaan Tassutarhan pitäjää. Huhtikuun alussa vuonna 2010 yritys siirtyi hänen nimiinsä.

6.1.2 Eläimet ja kustannukset

Tassutarhalle tulee pääasiassa löytöeläimiä, mutta osa eläimistä on huostaanotettu. Tassutarhalla on sijoitettu vuoden 2012 syyskuun puoliväliin mennessä uusiin koteihin peräti 122 eläintä. Varsinkin valvontaeläinlääkärit ottavat usein yhteyttä tarhalle, mikäli esimerkiksi koiralle ei ole löytynyt mitään paikkaa, jonne se voisi mennä. Kodeista ei tällä hetkellä Hölkin mukaan oteta suoraan eläimiä tarhalle koiria lukuun ottamatta.

Ni että ei tällä hetkellä ei oo nyt otettu kodeista, että tota se on enemmän sit toi eläinsuojeluyhdistys mikä hoitaa sitä, paitsi koirat tulee tänne, koska siel ei oo taas tiloja koirille.

Eläintenpidon kustannuksista kysyttäessä Hölkki kertoi Tassutarhan saavan korvauksia sopimuskunniltan. Hoitovuorokausimaksut, kiinniottomaksut, talteenottomaksut sekä kilometrikorvaukset ovat esimerkkejä tarhan saamista korvauksista. Tassutarha saa myös jonkin verran lahjoituksia yksityisiltä ihmisiltä.

Ihmiset saattaa lahjottaa sitte niiku ruokaa kissoille ja hiekkaa ja tällästä, et ne on kyl tosi tärkeetä, koska sit taas jää rahaa niinku noihi eläinlääkärikäynteih ja muihin ku saa niiku jotai näitä ku tääl menee älyttömät määrät viikossa ruokaa.

6.1.3 Työn palkitsevimmat ja ikävimmät puolet

Hölkin mukaan palkitsevinta työssä on se, kun eläimet pääsevät uusiin koteihin. Palkitsevaksi hän tuntee myös sen, kun eläimet menestyvät uudessa kodissaan ja niistä pidetään hyvää huolta. Tämä on hänen mielestään syy siihen, miksi hän kyseistä työtä tekee.

Ikävintä sen sijaan on huono-osaisten eläinten kohtalo. Huono-osaisilla eläimillä hän tarkoittaa eläimiä, jotka löytyvät niin huonokuntoisina, ettei niitä pysty enää pelastamaan. Pahimpia tilanteita työssä ovat ne, kun eläin löytyy huonossa kunnossa ja se on selkeästi ihmisen laiminlyömä.

Suomessa pystyy tekee eläimelle melkee mitä tahansa tai hylkäämään eläimen ilman, et siihen kukaan niinku viitsii ees puuttua. Eli se... eläinsuojelu on niinku puute, tavallaa. Se on mun mielestä niinku isoin... ikävin juttu.

6.1.4 Lakimuutos

Törkeästä eläinsuojelurikoksesta aiheutuva tuomio ei ole Hölkin mukaan riittävä. Hänen mielestään lakimuutos ei muuta yksittäisen kissanpennun asemaa, sillä lain mukaan teon tulisi koskettaa suurta määrää eläimiä tai sen täytyisi olla erityisen raaka tai julma. Hän ei käytännössä siis usko, että laki muuttaa millään tavalla hänen työssään tapaamiensa eläinsuojelutapausten asemaa. Vankeusrangaistukset toimivat hänen mielestään lähinnä pelotteena, mutta loppujen lopuksi näitä vain harvat tulevat saamaan. Hän ei myöskään usko, että kukaan tulee istumaan vankeusrangaistuksena neljää vuotta eläimen kaltoinkohtelun vuoksi.

Hölkki puoltaa sakkorangaistuksia. Hänen mielestään kunnan sakot ovat aiheellisia eläinten heitteillejättötapauksissa sekä tilanteissa, joissa eläimet on jätetty pihalle oman onnensa nojaan. Sakot ovat hänen mielestään hyviä rangaistuksia siinä suhteessa, koska eläimiä hylkäävät ihmiset ovat varsin usein niitä, jotka haluavat päästä eläimistä eroon mahdollisimman pienillä kuluilla.

Ni sen puolee niiku, et tavallaa panostaisin noihi sakkohommii ja sit tota, ja eläintenpitokieltoon. Mut niittenki valvominen on tosi vaikeeta. Kyl monetha ne tekee sit sillei, et niillä sit joku tuttava pitää niinku nimissään niitä hänen eläimiä ja et niitä pystyy kiertämään kyllä.

6.1.5 Yksityisen ihmisen vaikuttamiskeinot lemmikkieläinten hyvinvointiin

Yksityinen ihminen voi vaikuttaa Hölkin mielestä lemmikkinsä hyvinvointiin perehtymällä sen asianmukaiseen ruokintaan, terveydenhoitoon sekä muihin perusasioihin, kuten esimerkiksi kynsien leikkaamiseen ja turkin hoitoon. Olisi hyvä myös seurata lähiympäristön lemmikkieläinten vointia sekä ohjata naapureille lisätietoa. Viimekädessä kannattaa tehdä valvontaeläinlääkärille ilmoitus havaitsemastaan puutteellisesta hoidosta.

Hölkki painottaa, että ennen lemmikkieläimen hankkimista tulisi ottaa selvää, mihin on ryhtymässä ja miettiä asia loppuun asti. Lemmikkieläin ei välttämättä ole ottohetkellä terve, ja sen tarvitsema hoito saattaa maksaa jopa muutaman satasen. Esimerkiksi kissa olisi hyvä leikkauttaa puolivuotiaana sen tullessa sukukypsäksi. Rokotukset täytyy myös hoitaa kuntoon sekä mikrosiru olisi hyvä laitattaa. Kissaa ei nykyisin periaatteessa voi taajama-alueella laskea ulos taikka naapurit saattavat hermostua piholla kulkevista kissoista. Tärkeää on muistaa tosiasia, että lemmikkieläimen hoitamiseen täytyy sitoutua koko sen eliniän ajan.

6.2 Valvontaeläinlääkäri Kaarina Leiviskän haastattelu

Kaarina Leiviskä toimii valvontaeläinlääkärinä Imatran, Ruokolahden, Rautjärven sekä Parikkalan alueella. Haastattelu pidettiin Imatran Ympäristötoimen tiloissa Kaarinan omassa työhuoneessa.

6.2.1 Työtehtävät ja aikaisempi työkokemus

Kaarina Leiviskä on aloittanut työnsä valvontaeläinlääkärinä huhtikuun alussa vuonna 2011. Leiviskä kertoi, että työsuhteen alussa sovittiin, ettei hän tee ollenkaan perinteistä eläinlääkärin työtä omana aikanaan eikä päivystystyötä. Tämän vuoksi hän pystyy olemaan mahdollisimman puolueeton, koska hänellä ei ole toiminta-alueella omia asiakkaita. Leiviskän työstä 60 prosenttia koostuu valvontatyöstä, johon sisältyy muun muassa tarttuvien tautien valvonta. Jäljelle

jäävä 40 prosenttia koostuu alkutuotannon valvonnasta, johon sisältyvät muun muassa navetat, maitohygieniatarkastukset ja lihakarjat.

Leiviskän mukaan hänen työpäivänsä ovat varsin vapaamuotoisia. Toimistolle hän kertoo saapuvansa aina niinä päivinä, joina ei ole erityisen kiire. Päivä voi esimerkiksi koostua eläinsuojeluilmoituksien läpikäymisestä sekä tarkastuspöytäkirjojen laatimisesta. Kiiretilanteissa hän lähtee heti katsomaan paikanpäälle tilanteen. Kaikki ilmoitukset tullaan ennemmin tai myöhemmin tarkastamaan.

Semmosta välillä hyvin lepposaa hommaa ja sit välillä sellasta ahdistavaa hommaa, mut aina vähä riippuu tilanteesta.

Kysyttäessä, onko työ Leiviskän mielestä henkisesti rankkaa, hän vastasi, ettei alussa voinut kuvitellakaan, mitä kaikkea tulee vastaan. Hänen mielestään täytyy osata arvostaa itseään ja pitää kehua omaa oikeudenmukaisuuttaan, sillä se kyseenalaistetaan lähestulkoon päivittäin. Työ vaatii myös tasapainoisuutta ja vahvuutta, ettei ota liian henkilökohtaisesti negatiivisia mielipiteitä.

Koulutukseltaan Leiviskä kertoo olevansa eläinlääkäri, joksi hän valmistui vuonna 1997. Ennen valvontaeläinlääkärin työtä hän on työskennellyt kunnaneläinlääkärinä, jolloin hän toimi myös lehmälääkärinä. Lisäksi hän on harjoittanut yksityistä praktiikkaa sekä tehnyt opetustyötä.

6.2.2 Kotikäynnit

Leiviskä kertoo, että hänellä on työnsä puolesta oikeus mennä tarkistamaan tilanne yksityisten ihmisten koteihin, mikäli ilmoituksen tehnyt henkilö epäilee, ettei eläimillä ole kaikki kunnossa. Mikäli häntä ei jostain syystä lasketa sisään ja epäily eläinten huonolle kohtelulle on suuri, Leiviskä ottaa yhteyttä poliisiin. Vaikka minkälaisia tilanteita tulisi kotikäynneillä vastaan, Leiviskä on sitä mieltä, että on tärkeää säilyttää asiakkaan kunnioitus.

En mä usko, et kukaan ihminen on varautunu siihen tai halukas siihen, et sinne mennään tekemään yllätyskotitarkastus ja sitte vielä sellasella hieman semmosella asenteella, että nyt jotain on pielessä.

Leiviskä kertoi, että eläinsuojelulaissakin on mainittu, että jos kyseessä on epäily, joka ei selvästi ole katastrofaalinen tilanne, täytyy paikanpäälle mennä hienovaraisesti häiritsemättä yritystoimintaa, kuten esimerkiksi maatiloilla. Leivis-

kän mukaan välillä työssä joutuu kohtaamaan myös tilanteita, joissa asiakas on joutunut äkillisesti sairaalaan tai peräti kuollut, minkä vuoksi eläimet ovat jääneet kotiin. Näissä tilanteissa tehdään yhteistyötä poliisin kanssa.

6.2.3 Valvontaeläinlääkärin toiminta-alue

Kaarina Leiviskä on ainut valvontaeläinlääkäri Imatran, Ruokolahden, Rautjärven ja Parikkalan alueella. Alue käsittää noin 45 000 ihmistä. Vertailtaessa koko Suomen alueella sijaitsevia valvontaeläinlääkäreiden alueita, Leiviskä toteaa oman alueensa olevan pienehkö. Hän kuitenkin pitää toiminta-alueen sopivan kokoisena, sillä hän ehtii hyvin paikasta toiseen tarkastuskäynneille. Monilla alueilla ei valvontaeläinlääkäreitä ole ollenkaan, mutta jokainen eläinlääkäri luetaan eläinsuojelueläinlääkäriksi, ja tämä velvoittaa heitä tarttumaan epäkohtiin.

Mut tää on nyt sitten... sit ilmeisesti koettu, että niihin ei niinku puututa riittävästi, et sen takii on laitettu tällänen, joka erikseen tekee sitten sitä hommaa.

6.2.4 Työn palkitsevimmat ja ikävimmät puolet

Palkitsevinta valvontaeläinlääkärin työssä on Leiviskän mielestä se, kun ihmiset heräävät tilanteeseen ja ymmärtävät, että heillä on mahdollisuus valita toisin ja he ottavat vastuun omasta elämästään ja eläimistään. Lisäksi hän pitää siitä, jos ihmiset tulevat tervehtimään häntä kadulla ja kiittävät vielä erikseen. Kaiken kaikkiaan Leiviskä pitää mieleisenä sitä, kun ihmiset alkavat toteuttaa hyvin jotakin elämänsä osa-alueita.

Ikävintä Leiviskän mielestä työssä on se, kun samoissa paikoissa toistuvat samat laiminlyöntitapaukset ja niihin joutuu palaamaan yhä uudelleen. Myös väärin asenteiden ja tietojen levittäminen on ikävää. Tällä hän tarkoittaa sitä, kun jotkut ihmiset eivät ymmärrä hänen tehtävänsä ja saattavat kääntää sen aivan pääläelleen.

Ihmiset ei niinku kato peiliin ja mieti sitä omaa osuuttansa asioista vaan ne hirveen herkästi sitte syyttää kaikkia muita siitä tilanteesta ja kaikkea muuta siitä, miks ne ei tee jotain, mitä niiden ois pitänyt tehdä jo kauan aikaa sitten.

6.2.5 Lakimuutos

Lakimuutoksesta puhuttaessa Leiviskä totesi, että lakien olemassaolo on hyvä asia. Mikäli asiallinen ja napakka sanoma ei mene perille, hänen mielestään on mukava tietää, ettei ole yksin ongelman kanssa, vaan saa mennä asioissa ylöspäin esimerkiksi poliisin puheille. Eläintenpitokieltoja Leiviskä pitää myös tärkeinä. Hän on kuitenkin sitä mieltä, että niitä on vaikea valvoa.

Leiviskä pitää valitettavana sitä, että mitä pidemmälle lakiasioissa mennään, löytyy aina pykälien kiertäjiä. Hänellä on käsitys, että poliiseilla ei välttämättä ole riittävästi tietoa eläinsuojeluasioista. Yhteistyöllä kuitenkin hankalat asiat saadaan kuriin. Hän pitää tärkeänä, että on saanut poliisin kanssa harjoitella yhteistyötä kotikäyntien muodossa. Harjoittelusta on ollut hyötyä varsinkin siinä suhteessa, että Leiviskä on oppinut tietämään, saako hän apua silloin kun hän sitä tarvitsee, ja miten viestintä kulkee hänen ja poliisiorganisaation välillä. Leiviskän mielestä kaikki keinot täytyy käydä eläinsuojelulain osalta ensin läpi, ennen kuin otetaan rikoslain kovemmat määräykset käyttöön.

Kaarina Leiviskä kertoi, että valvojaeläinlääkärinä ollessaan hän ei ole vielä joutunut viemään asioita varsinaisesti poliisille asti. Mikäli tapaus on niin lievä, että se pystytään korjaamaan heti paikanpäällä, se menee ohjauksen ja neuvonnan puolelle. Jos jokin asia on hoidettu todella huonosti, määräyksen ja kiellon antaminen on välttämätöntä. Leiviskä kertoo antavansa näissä tapauksissa ihmisille myös määräajan, jonka umpeuduttua hän käy uudelleen tarkastamassa tilanteen. Tähän mennessä näillä keinoilla on tultu toimeen.

Leiviskä toteaa, että sellaisiakin ihmisiä löytyy, jotka eivät tottele määräyksiä, vaan tekevät vain osan tarvittavista parannustoimenpiteistä tai tekevät toimenpiteet huolimattomasti. Näille henkilöille annetaan määräykset uudelleen niin kauan, kunnes parannus tapahtuu. Hän uskoo osan ihmisistä tottuneen aikaan, jolloin työtä hoitivat vain kunnaneläinlääkärit. Kunnaneläinlääkärit olivat kiireisiä jo omassa työssäänkin, joten ihmiset helposti tottuivat siihen, etteivät kunnaneläinlääkärit ehtineet enää tulla tarkistamaan, onko määräysten mukaan toimitettu. Nykyisin ihmiset ovat saaneet oppia siihen, että valvontaeläinlääkäri tulee tarkastuskäynnille niin monta kertaa, kunnes asia on lopulta hoidettu.

Lakimuutoksen riittävyteen Leiviskä totesi, että parhaita kritiikin antajia ovat ne henkilöt, joilla on kokemusta asiasta. Koska hän ei ole itse vielä työssään joutunut menemään niin pitkälle, että lakimuutoksessa tapahtuneita rangaistusmuutoksia olisi joutunut käyttämään, ei hän osannut kommentoida lakiuudistusta kuin yleisellä tasolla. Hän ei ole myöskään varma, auttaisiko se, että kovempiin rangaistuskeinoihin mentäisiin nopeammin kuin nykyisin mennään. Joissakin tilanteissa hänen mukaansa asioita katsotaan aika pitkälle.

Mä oon kuullu sanottavan, et ne on hyvin semmosii niinku... semmoses rajalla koko ajan et meneeks se... meneeks se niinku jo sellaseks... rikolliseks vai onks se viel sellast vähä huolimattomuutta tai laiskuutta. Et tota varmaan, jotenki tulee, et niinku mahdollisimman pitkään antaa sen ihmisen ite ymmärtää.

6.2.6 Yksityisen ihmisen vaikuttamiskeinot lemmikkieläinten hyvinvointiin

Yksi keino Leiviskän mukaan eläinten hyvinvointiin vaikuttamisessa on se, että ilmoittaa alueensa valvontaeläinlääkärille eläinten kaltoinkoittelusta soittamalla tai sähköpostin välityksellä. Ilmoittaminen on aina tärkeää, sillä silloin vastuu siirtyy viranomaiselle, joka on velvollinen selvittämään asian. Paras keino alkutilanteessa olisi kuitenkin, että ihmiset pystyisivät kommunikoimaan keskenään. Esimerkiksi jos koira on jätetty työpäivän ajaksi yksin kotiin ja se ikävöi ja haukkuu paljon, voisi rohkeasti kysyä, pystyisikö asialle mahdollisesti tekemään jotakin. Hänen mukaansa olisi myös hyvä, mikäli ihmiset uskaltaisivat kysyä, tarvitseeko naapuri apua, varsinkin jos itsellä olisi valmiuksia auttaa esimerkiksi koiran ulkoiluttamisessa.

Leiviskä täsmensi, että ilmoituksen antajaa ei ilmianneta henkilölle, jonka luokse valvoja menee tekemään tarkastuksen. Hän ei jaa kyseistä tietoa, koska se ei hänen mielestään kuulu asiaan. Tilanteissa, joissa vastapuoli epäilee ilmoituksen tekijää, Leiviskä myöntää, että tekisi mieli kertoa, ettei kyseinen henkilö ole ilmoituksen takana. Hän pyrkii ohittamaan kyselyn nopeasti ja perehtymään työhönsä. Mikäli ilmoittelu on kuitenkin jatkuvaa ja aiheettomaksi todettu, asiasta on mahdollista tehdä rikosilmoitus, jonka yhteydessä ilmoituksen antajan henkilöllisyys tulee selville.

7 Päätelmät

Opinnäytetyön tarkoituksena oli ottaa selvää eläinsuojelun tilasta tämän päivän Suomessa sekä perehtyä vuonna 2011 voimaantulleeseen eläinsuojelurikoksiin liittyvään lakiuudistukseen. Työssä käytiin läpi lakia ennen muutosta, perehdyttiin hallituksen esityksessä (97/2010) ilmeneviin lain muutosehdotuksiin, minkä jälkeen täsmennettiin lakimuutoksesta aiheutunut lain uusi sisältö. Eläinsuojelurikoksista aiheutuvat rangaistukset kovenivat, ja lisäksi voimaan astui eläintenpitokielto, johon sisällytettiin eläintenpitokieltoon tuomittujen henkilöiden tiedot.

Lakimuutoksen voimaantulon jälkeen on jo ehtinyt tapahtua muutamia rikoksia, jotka on määritellyt törkeiksi eläinsuojelurikoksiksi. Ihmetystä kuitenkin herättää yhdessä käräjäoikeuden päätöksessä se, että useamman vuoden kaltoinkohdeltujen eläinten omistajat tuomittiin törkeästä eläinsuojelurikoksesta kuuden vuoden eläintenpitokiellon lisäksi ainoastaan kymmenen kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen (Iltalehti 2012). Opinnäytetyön aihepiiriin liittyvien haastatteluiden toinen haastateltava, Tassutarhan yrittäjänä toimiva Laura Hölkki kertoi, ettei hän usko, että kukaan tulee Suomessa istumaan neljää vuotta vankeutta eläinsuojelurikoksen tehtyään. Haastatteluissa sekä Hölkki että valvontaeläinlääkärinä toimiva Kaarina Leiviskä totesivat, että eläintenpitokieltoa on erittäin hankala vahtia. Saa nähdä, miten laki tulee tulevaisuudessa kovenemaan ja toteutuvatko sen myötä kovemmat rangaistuksetkin.

Eläinten kohtelua käsiteltiin opinnäytetyössä tuoden esille eläinten useita eri käyttötarkoituksia. Esimerkiksi harva tulee ajatelleeksi, että eläinten olot eivät ole oikeudenmukaiset eläintarhoissa, vaikka eläimillä näyttää olevan tilaa liikua. Monet lajiryhmille tyypilliset tavat jäävät kuitenkin toteuttamatta eläinten eläessä vankeudessa.

Opinnäytetyössä käsiteltiin Suomessa tapahtuvaa eläinsuojelua sekä eläinsuojelujärjestöjen ja -viranomaisten toimintaa. Tulevaisuudessa opinnäytetyön aiheena voisi käsitellä näitä aiheita Euroopan alueella tai maailmanlaajuisesti. Hyvänä aiheenvalintana olisi myös tehdä vertaileva opinnäytetyö Suomen ja

jonkin muun maan eläinsuojelurikosten rangaistuskäytännön tilasta tai esimerkiksi tulevaisuudessa tapahtuvista eläinsuojeluun liittyvistä lakimuutoksista.

Eläintensuojeluun on vuosikymmenien kuluessa paneuduttu yhä enemmän. Eläinsuojeluviranomaisten lukumäärä on kasvanut huomattavasti sekä eläinsuojelulakiin ja rikoslakiin on tehty eläinten oloja parantavia muutoksia. Täytyy kuitenkin muistaa, että jokaisen ihmisen teot ovat merkityksellisiä, ja on olemassa pieniäkin keinoja, joilla voi laittaa kortensa kekoon eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Eläinrakkauden määrää ei todista lemmikkieläinten suuri lukumäärä, vaan ajan ja vaivan uhraaminen sille yhdelle tai niille muutamille omille lemmikeille (SEY 2012e).

Lähteet

Animalia. 2011. Pentutehtailu täytyy pysäyttää.
<http://www.animalia.fi/uutiset/pentutehtailu-t%C3%A4ytyy-pys%C3%A4ytt%C3%A4%C3%A4> Luettu 28.10.2012

Animalia. 2012a. Historiaa.
<http://www.animalia.fi/mik%C3%A4-animalia/historiaa> Luettu 01.10.2012

Animalia. 2012b. Animalia lyhyesti.
<http://www.animalia.fi/mik%C3%A4-animalia/animalia-lyhyesti> Luettu 01.10.2012

Animalia. 2012c. Koe-eläimet.
<http://www.animalia.fi/animalia-toimii/toimintakohteet/koe-el%C3%A4imet> Luettu 27.10.2012

Animalia. 2012d. Koe-eläindirektiivi.
<http://www.animalia.fi/animalia-toimii/toimintakohteet/koe-el%C3%A4imet/el%C3%A4inkokeet-ja-eu/koe-el%C3%A4indirektiivi> Luettu 27.10.2012

Animalia. 2012e. Usein kysyttyä turkiseläimistä.
<http://www.animalia.fi/animalia-toimii/toimintakohteet/turkisel%C3%A4imet/usein-kysytty%C3%A4> Luettu 28.10.2012

Animalia. 2012f. Turkistarhaton Suomi -kansalaisaloite kerännyt yli 55 000 allekirjoitusta - turkisaloite historiallisesti ensimmäisenä kansalaisaloitteena eduskuntakäsittelyyn.
<http://www.animalia.fi/tiedotteet/turkistarhaton-suomi-kansalaisaloite-ker%C3%A4nnyt-yli-55-000-allekirjoitusta-turkisaloite-his> Luettu 28.10.2012

Animalia. 2012g. Tuotantoeläimet ovat lukumäärältään suurin ihmisen hyödyntämä eläinryhmä.
<http://www.animalia.fi/animalia-toimii/toimintakohteet/tuotantoel%C3%A4imet> Luettu 30.10.2012

Animalia. 2012h. Eläinten viihdekäyttö.
<http://www.animalia.fi/animalia-toimii/toimintakohteet/muut-el%C3%A4insuojelukysymykset/el%C3%A4inten-viihdek%C3%A4ytt%C3%B6> Luettu 30.10.2012

Evira. 2011a. Kuolleet eläimet. Lemmikkieläimet.
http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/kuolleet_elaimet/lemmikkielaimet/ Luettu 23.09.2012

Evira. 2011b. Kuolleet eläimet. Luonnonvaraiset eläimet.
http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/kuolleet_elaimet/luonnonvaraiset_elaimet/ Luettu: 23.09.2012

Evira. 2012a. Eläinten suojelu teurastuksen ja lopetuksen yhteydessä.
http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/elainsuojelu_teurastuksessa_ja_lopetuksessa/ Luettu 23.09.2012

Evira. 2012b. Kuolleet eläimet. Tuotantoeläimet.
http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/kuolleet_elaimet/tuotantoelaimet/ Luettu 23.09.2012

Evira. 2012c. Eläinsuojelun valvonta.
http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/elainsuojelun_valvonta/ Luettu 29.09.2012

Evira. 2012d. Turkiseläinten suojelu.
http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/elainsuojelu_pitopaikoissa/tuotantoelaimet/turkiselaimet/ Luettu 28.10.2012

Evira. 2012e. Tuotantoeläimet.
http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/elainsuojelu_pitopaikoissa/tuotantoelaimet/ Luettu 14.11.2012

Iltalehti. 2012. Tilalliset tuomittiin törkeästä eläinsuojelurikoksesta.
http://www.iltalehti.fi/uutiset/2012101216196605_uu.shtml Luettu 12.11.2012

Maa- ja metsätalousministeriö. 2005. Eläinsuojelu jalostuksessa.
<http://wwwb.mmm.fi/el/hyv/jalostus.html> Luettu 28.10.2012

Nieminen, H. 2001. Sata vuotta eläinten puolesta. Ekenäs: Ekenäs Tryckeri Ab.

Oikeutta eläimille. 2012a. Tarkastelussa eläintarhaus.
<http://www.oikeuttaelaimille.net/www2/lang-fi/tietoa/huvikaeyttoa/elaeintarhat> Luettu 31.10.2012

Oikeutta eläimille. 2012b. Huvikäyttö. Lemmikkieläimistä.
<http://www.oikeuttaelaimille.net/www2/lang-fi/tietoa/huvikaeyttoa/lemmikkielaimista> Luettu 31.10.2012

SEY. 2008. Liikenteessä loukkaantunutta eläintä ei saa jättää heitteille.
http://www.sey.fi/elainten_viikko/2008_luonnonelaimet/auta_loukkaantunutta_luonnonelainta Luettu 23.09.2012

SEY. 2012a. SEYn eläinsuojeluvalvoja auttaa.
http://www.sey.fi/elainsuojelu/seyn_elainsuojeluvalvojat/elainsuojeluvalvoja_auttaa Luettu 30.09.2012

SEY. 2012b. Eläinsuojeluvalvojen ja -neuvojen eettiset ohjeet.
http://www.sey.fi/elainsuojelu/seyn_elainsuojeluvalvojat/elainsuojeluvalvojan_eettiset_ohjeet Luettu 30.09.2012

SEY. 2012c. Suomen Eläinsuojeluyhdistystenliitto ry.
<http://www.sey.fi/> Luettu 30.09.2012

SEY. 2012d. Eläinsuojelu.

<http://www.sey.fi/elainsuojelu> Luettu 01.10.2012

SEY. 2012e. Mitä itse voin tehdä eläinten hyväksi.

http://www.sey.fi/elainsuojelu/mita_itse_voin_tehda_elainten_hyvaksi/ Luettu 01.09.2012

SEY. 2012f. Mitä on pentutehtailu?

http://www.sey.fi/elaintietoa/lemmikkielaimet/pysayta_pentutehdas!_-kampanja Luettu 28.10.2012

SEY. 2012g. Otettaisiinko kissa kesäksi?

http://www.sey.fi/elaintietoa/lemmikkielaimet/kissa/ei_kissaa_kesaksi Luettu 01.11.2012

Tudeer, M. 2011. SEY 110 vuotta eläinten asialla. Eläinten ystävä 1/2011, 10 - 11.

Uotila, L. 2010a. Vapaaehtoiset eläinsuojeluvalvojat paikkaavat viranomaisvalvonnan aukkoja. Animalia 2/2010, 12 - 13.

Uotila, L. 2010b. Lääketeollisuus nojaa yhä vahvasti eläinkokeisiin. Animalia 1/2010, 15.

Uotila, L. 2010c. Eläinyksilöt kantavat jalostuksen seuraukset. Animalia 4/2010, 14 - 16.

Uotila, L. 2011. Koe-eläinlainsäädännön uusiminen vei 10 vuotta - lopputulos on silti laiha kompromissi. Eläinten ystävä 1/2011, 14 - 15.

Lainsäädäntö

Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247

HE 97/2010. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta ja eläintenpitokieltorekisteristä sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.

Laki eläinten kuljetuksesta 29.12.2006/1429

Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011

Laki koe-eläintoiminnasta 20.1.2006/26

RL 39/1889. Rikoslaki 19.12.1889/39

Haastattelukysymykset

1. Kerro itsestäsi ja työtehtävistäsi.
2. Milloin olet aloittanut tämänhetkisessä työssäsi?
3. Koulutuksesi ja aikaisempi työkokemuksesi?
4. Kysymys Lauralle: Mitä kautta eläimet tulevat Tassutarhalle?
Kysymys Kaarinalle: Minkälaisten tapausten kanssa olet ollut tekemisissä työssäsi? Teetkö kotikäyntejä?
5. Palkitsevinta ja ikävintä työssäsi?
6. Mitä mieltä olet 01.03.2011 voimaanastuneesta eläinsuojelurikosten lakimuutoksesta? Onko muutos mielestäsi riittävä? Mikäli ei ole, mitä muutoksia haluaisit siihen tehtävän tulevaisuudessa?
7. Miten yksityinen ihminen voisi mielestäsi parhaiten omalta osaltaan vaikuttaa eläinten hyvinvointiin?